

مریم

مریم (مریم مقدس یا مریم عذرا) (به انگلیسی: Mary) (به فرانسوی: Marie) (به اسپانیایی: Maria) در قرآن و عهد جدید، نام مادر عیسی مسیح است. مسیحیان و مسلمانان معتقد به نزولوحی بر مریم هستند.

زندگی مریم

مریم یک زن یکتا پرست بود از شهر ناصره گلیلی. در انجیل مقدس عهد جدید و قرآن او مادر عیسی معرفی شده است. به روایت مسلمانان دختر عمران، از نسل هارون و از طایفه ُ لاوی بود [۱] ولی به روایت مسیحیان وی از لاوی نبود بلکه نسبش به داوود پادشاه می‌رسید و از طایفه یهودا بود. [۲] نام مادرش، حنا Saint Anne بود که خاله اش الیصابات، همسر زکریا بود. نام پدر مریم Saint_Joachim بود. مریم در ناصره شهری در جلیل متولد شد. به روایت قرآن در زمان تولد مریم، پدرش عمران کشته شده بود. به روایت قرآن، همسر عمران، در هنگام بارداری، آن چه در رحم داشت، برای خدمت در بیت المقدس نذر کرد. با این که فرزند عمران، دختر بود، او را در خدمتگزاری معبد آزاد گذاشتند. حنا او را مریم به معنی عبادت کننده نام نهاد. شوهرخاله اش زکریا توانست کاهنان را متقاعد کند تا مریم برای خدمتگزاری معبد سلیمان در اورشلیم ساکن شود.

به روایت قرآن کاهنان معبد و علمای بنی اسرائیل برای کفالت و سرپرستی مریم با هم نزاع کردند. سرانجام برای قرعه کشی قلم‌های خود را به آب افکندند، همه ُ قلم‌ها به زیر آب فرورفت جز قلم زکریا که روی آب ماند. بنا به روایت قرآن، زکریا کفالت مریم را بر عهده گرفت. معروف است که زکریا اتاقی در بلندترین نقطه ُ معبد برای مریم بنا کرد و هر چند روز با نردبان از آن بالا می‌رفت و وسایل راحت او را مهیا می‌ساخت.

در قرآن چنین آمده‌است: «هر گاه زکریا در محراب او وارد می‌شد، در نزد او روزی می‌یافت. گفت ای مریم این را از کجا آورده‌ای؟ گفت: این از نزد خداست، خداوند به هر کس که بخواهد بی حساب روزی می‌بخشد.»

زکریا با شنیدن این کلمات از مریم، در محراب عبادت، به پروردگار دعا می‌کند تا به او که خودش کهنسال و همسرش نازا بود، فرزندی عطا کند. خداوند او را به یحیی بشارت داد که به تعمیددهنده مشهور است. مریم در بیت المقدس به روزه و عبادت و نماز می‌پرداخت. بنا به روایت قرآن روح خدا به صورت انسانی بر

مریم نازل شد تا به او فرزندی به نام عیسی عنایت کند و مریم بدون این که تا پیش از آن با مردی تماس بگیرد، به عیسی حامله شد.

نگاره‌ای از «مریم مقدس» متعلق به قرن ۱۷ میلادی، ایتالیا

تولد عیسی به روایت اناجیل

در انجیل لوقا آیه ۱: ۲۶-۳۸ ولادت عیسی را چنین روایت می‌کند: و در ماه ششم جبرائیل فرشته از جانب خدا به بلدی از جلیل که ناصره نام داشت، فرستاده شد، نزد باکره‌ای نامزد مردی مسمی به یوسف از خاندان داود و نام آن باکره مریم بود. پس فرشته نزد او داخل شده، گفت: «سلام بر تو ای نعمت رسیده، خداوند با توست و تو در میان زنان مبارک هستی.» چون او را دید، از سخن او مضطرب شده، متفکر شد که این چه نوع تحیت است. فرشته بدو گفت: «ای مریم ترسان مباش زیرا که نزد خدا نعمت یافته‌ای. و اینک حامله شده، پسری خواهی زایید و او را عیسی خواهی نامید. او بزرگ خواهد بود و به پسر اعلی مسمی شود، و خداوند خدا تخت پدرش داود را بدو عطا خواهد فرمود. و او بر خاندان یعقوب تا به ابد پادشاهی خواهد کرد

و سلطنت او را نهایت نخواهد بود.» مریم به فرشته گفت: «این چگونه می‌شود و حال آنکه مردی را نشناخته‌ام؟» فرشته در جواب وی گفت: «روح‌القدس بر تو خواهد آمد و قوت اعلی بر تو سایه خواهد افکند، از آنجهت آن مولود مقدس، پسر خدا خوانده خواهد شد. و اینک ایصابات از خویشان تو نیز در پیری به پسری حامله شده و این ماه ششم است، مر او را که نازاد می‌خواندند. زیرا نزد خدا هیچ امری محال نیست.» مریم گفت: «اینک کنیز خداوندم. مرا برحسب سخن تو واقع شود.» پس فرشته از نزد او رفت.

انجیل نحوه ولادت عیسی را چنین شرح می‌دهد: متی ۱: ۱۸- اما ولادت عیسی مسیح چنین بود که چون مادرش مریم به یوسف نامزد شده بود، قبل از آنکه با هم آیند، او را از روح‌القدس حامله یافتند. و شوهرش یوسف چونکه مرد صالح بود و نخواست او را عبرت نماید، پس اراده نمود او را به پنهانی رها کند. اما چون او در این چیزها تفکر می‌کرد، ناگاه فرشته خداوند در خواب بر وی ظاهر شده، گفت: «ای یوسف پسر داود، از گرفتن زن خویش مریم مترس، زیرا که آنچه در وی قرار گرفته است، از روح‌القدس است و او پسری خواهد زایید و نام او را عیسی خواهی نهاد، زیرا که او امت خویش را از گناهانشان خواهد رها کند.» و این همه برای آن واقع شد تا کلامی که خداوند به زبان نبی گفته بود، تمام گردد «که اینک باکره آبستن شده پسری خواهد زایید و نام او را عمانوئیل خواهند خواند که تفسیرش این است: «خدا با ما.» پس چون یوسف از خواب بیدار شد، چنانکه فرشته خداوند بدو امر کرده بود، بعمل آورد و زن خویش را گرفت و تا پسر نخستین خود را زایید، او را شناخت، و او را عیسی نام نهاد.

لوقا ۲: ۶-۱۴ (و وقتی که ایشان در آنجا بودند، هنگام وضع حمل او رسیده، پسر نخستین خود را زایید. و او را در قنداقه پیچیده، در آخور خوابانید. زیرا که برای ایشان در منزل جای نبود. و در آن نواحی، شبانان در صحرا بسر می‌بردند و در شب پاسبانی گله‌های خویش می‌کردند. ناگاه فرشته خداوند بر ایشان ظاهر شد و کبریایی خداوند بر گرد ایشان تابید و بغایت ترسان گشتند. فرشته ایشان را گفت: «مترسید، زیرا اینک بشارت خوشی عظیم به شما می‌دهم که برای جمیع قوم خواهد بود. که امروز برای شما در شهر داود، نجات دهنده‌ای که مسیح خداوند باشد متولد شد. و علامت برای شما این است که طفلی در قنداقه پیچیده و در آخور خوابیده خواهید یافت.» در همان حال فوجی از لشکر آسمانی با فرشته حاضر شده، خدا را تسبیح‌کنان می‌گفتند: «خدا را در اعلی علین جلال و بر زمین سلامتی و در میان مردم رضامندی باد.»

لوقا ۲: ۱۷-۱۹ چون این را دیدند، آن سخنی را که در باره طفل بدیشان گفته شده بود، شهرت دادند. و هر که می‌شنید از آنچه شبانان بدیشان گفتند، تعجب می‌نمود. اما مریم در دل خود متفکر شده، این همه سخنان را نگاه می‌داشت.)

تولّد عیسی مسیح به روایت قرآن

و در این کتاب از مریم یاد کن، آن گاه که از کسان خود، در مکانی شرقی به کناری شتافت. (۱۶) و در برابر آنان پرده‌ای بر خود گرفت. پس روح خود را به سوی او فرستادیم تا به [شکل] بشری خوش‌اندام بر او نمایان شد. (۱۷) [مریم] گفت: «اگر پرهیزگاری، من از تو به خدای رحمان پناه می‌برم.» (۱۸) گفت: «من فقط فرستاده پروردگار توام، برای اینکه به تو پسری پاکیزه ببخشم.» (۱۹) گفت: «چگونه مرا پسری باشد با آنکه دست بشری به من نرسیده و بدکار نبوده‌ام؟» (۲۰) گفت: «[فرمان] چنین است، پروردگار تو گفته که آن بر من آسان است، و تا او را نشانه‌ای برای مردم و رحمتی از جانب خویش قرار دهیم، و [این] دستوری قطعی بود.» (۲۱) پس [مریم] به او [عیسی] آبستن شد و با او به مکان دورافتاده‌ای پناه جست. (۲۲) تا درد زایمان، او را به سوی تنه درخت خرمایی کشانید. گفت: «ای کاش، پیش از این مرده بودم و یکسر فراموش شده بودم.» (۲۳) پس، از زیر [پای] او [مریم]، عیسی وی را ندا داد که: غم مدار، پروردگارت زیر [پای] تو چشمه آبی پدید آورده‌است. (۲۴) و تنه درخت خرما را به طرف خود [بگیر و] بتکان، تا بر تو خرمای تازه می‌ریزد. (۲۵) و بخور و بنوش و دیده روشن دار. پس اگر کسی از آدمیان را دیدی، بگوی: «من برای [خدای] رحمان روزه نذر کرده‌ام، و امروز مطلقاً با انسانی سخن نخواهم گفت.» (۲۶) پس [مریم] در حالی که او را در آغوش گرفته بود به نزد قومش آورد. گفتند: «ای مریم، به راستی کار بسیار ناپسندی مرتکب شده‌ای.» (۲۷) ای خواهر هارون، پدرت مرد بدی نبود و مادرت [نیز] بدکاره نبود. (۲۸) [مریم] به سوی [عیسی] اشاره کرد. گفتند: «چگونه با کسی که در گهواره [او] کودک است سخن بگوییم؟» (۲۹) [کودک] گفت: «منم بنده خدا، به من کتاب داده و مرا پیامبر قرار داده‌است، (۳۰) و هر جا که باشم مرا با برکت ساخته، و تا زنده‌ام به نماز و زکات سفارش کرده‌است، (۳۱) و مرا نسبت به مادرم نیکوکار کرده و زورگو و نافرمانم نگردانیده‌است، (۳۲) و درود بر من، روزی که زاده شدم و روزی که می‌میرم و روزی که زنده برانگیخته می‌شوم.» (۳۳) این است [ماجرای] عیسی پسر مریم، [همان] گفتار درستی که در آن شک می‌کنند. (۳۴) خدا را نسزد که فرزندی برگیرد. منزّه‌است او چون کاری را اراده کند، همین قدر به آن می‌گوید: «موجود شو»، پس بی‌درنگ موجود می‌شود. (۳۵)

در احادیثی از پیامبر اسلام آمده‌است که «خواهر هارون» در آیه ۲۸ به معنی «ای کسی که از نسل هارون هستی» آمده‌است و در آن زمان این گونه گفتار مرسوم بوده‌است.

مریم در دیدگاه اسلام

مریم، بر اساس روایات اسلامی شیعه و سنی، یکی از چهارزن برگزیده عالم (خدیجه، فاطمه، مریم، آسیه زن فرعون) است. پیامبر اسلام در این مورد گفته:

بهترین زنان بهشت مریم بنت عمران، خدیجه بنت خویلد، فاطمه بنت محمد و آسیه بنت مزاحم هستند
جبرئیل (فرشته خداوند) یا روح القدس (فرشته‌ای مخصوص از جانب خداوند که با جبرئیل برابر است) بر وی نازل می‌شده‌است.

آیات زیر به نزول وحی بر مریم اشاره دارند: در سوره آل عمران آیه ۴۲ چنین آمده‌است: «و فرشتگان مریم را گفتند ای مریم! خدا تو را برگزیده و پاک ساخته، و بر تمامی زنان دو جهان برتری داده‌است، ای مریم فروتنی کن برای پروردگار خود، و سجده به جای آور، و با نمازگزاران به نماز بایست»

در سوره آل عمران آیه ۴۵ چنین آمده‌است: «و هنگامی که فرشتگان مریم را گفتند به راستی خدا تو را به کلمه‌ای از خویش بشارت می‌دهد که نامش عیسی پسر مریم است و در دنیا و آخرت آبرومند و از نزدیکان درگاه خداوند است»

در سوره ۱۷ مریم آیه ۱۷ چنین آمده‌است: «ما روح خود را به سوی مریم فرستادیم، و مریم او را چون انسانی بی عیب و نقص تصوّر می‌کرد»

وی تا پایان عمرش ازدواج نکرد و باکره ماند.

اکثر مسیحیان کاتولیک و ... نیز مانده مسلمانان معتقد هستند که مریم مقدس تا پایان عمرش باکره ماند و هیچ نوع رابطه جنسی حتی بعد از تولد عیسی با یوسف نداشت. با این که در قسمت هایی در انجیل از برادران عیسی صحبت می شود منظور از برادران عیسی در انجیل به معنای برادران تنی عیسی نیست.

برخی از مسیحیان پروتستانت اوایل مریم مقدس را بسیار تکریم می کردند و حتی مارتین لوتر نوشت مریم پر از فیض بود و کاملاً بدون گناه بود ولی از سال ۱۵۳۲ مارتین لوتر کم کم از حمایت جشن های مربوط به مریم مقدس خوداری کرد

مریم و دودمانش از شیطان در پناهند

در قرآن هنگامی که مادر مریم، مریم را به دنیا آورد و دانست که او دختر است، چنین گفت: «چون فرزند خویش بزاد، گفت: ای پروردگار من، این که زاییده‌ام دختر است- و خدا به آنچه زاییده بود دانایتر است- و پسر چون دختر نیست. او را مریم نام نهادم. او و فرزندانش را از شیطان رجیم در پناه تو می‌آورم.»

و اینچنین است که مریم و فرزندش عیسی مسیح از شیطان در پناه خدا قرار دارند.

طبق اعتقاد بیشتر مسیحیان از جمله کاتولیک ها قسمت مکاشفه یوحنا در انجیل مقدس فصل ۱۲ که در مورد " زن و اژدها ، صحبت می کند . زن در این بخش مریم مقدس و اژدها شیطان است. بچه ای که در این فصل در مکاشفه یوحنا از آن صحبت می شود عیسی مسیح است. در زیر پای اکثر مجسمه های مریم مقدس یک مار بچشم می خورد معنی غلبه بر شیطان است. اکثر مسیحیان معتقد هستند که در انجیل مقدس عصر پیدایش فصل ۳ آیه ۱۵ مریم مقدس به عنوان زنی معرفی شده است که اولاد او (عیسی مسیح) سر شیطان را خواهد کوبید

سرنوشت مریم

بعضی معتقد هستند که مریم پس از تولد عیسی زندگی عادی داشت و حواریون عیسی در خدمت مریم بودند. همچنین این دسته معتقد هستند مریم در سن ۶۳ سالگی وفات کرده است.

چندین شاخه مسیحیت از جمله کاتولیک ها معتقد هستند که مریم مقدس به آسمان صعود کرده است .

منابع و مأخذ:

۱. محمدیان، بهرام و دیگران؛ دایرة المعارف کتاب مقدس؛ انتشارات روز نو، ۱۳۸۰هـ.ش، چاپ اول، ص ۷۳۲. همچنین ر.ک: هاکس، جیمز؛ قاموس کتاب مقدس؛ انتشارات اساطیر، ۱۳۸۳ هـ.ش، چاپ دوم، ص ۷۹۴
۲. میشل، توماس؛ کلام مسیحی؛ ترجمه حسین توفیقی، انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب، ۱۳۸۷هـ.ش، چاپ سوم، ص ۶۷
۳. یوحنا ۲: ۱ - ۴. منتقدان مسلمان این برخورد حضرت عیسی با مادر خویش را بی-احترامی می-دانند و آن را خلاف شأن آن حضرت دانسته، بر این باورند که گزارش مذکور، از ساختگی بودن این داستان، حکایت دارد.
۴. لین، تونی؛ تاریخ تفکر مسیحی؛ ترجمه روبرت آسریان، انتشارات فرزانه، ۱۳۸۰هـ.ش، چاپ اول، ص ۲۷۷ و دورانت، ویل؛ تاریخ تمدن؛ ترجمه ابوطالب صارمی و دیگران، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۷۸ ه.ش. چاپ ششم، ج ۸، ص ۵۴۷ و ج ۱۰، ص ۳۷۴ و ج ۵، ص ۱۸۹ و....
۵. زیرا بسیاری از باورهای عمومی از جمله اینکه حضرت مریم، دارای فرزندان دیگری نیز بوده است و...، ریشه در این متون اپوکریفایی دارد.